

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Maaeluministri 30. aprilli 2015. a määruse nr 55 „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel. Eelnõuga võimaldatakse taotleda ohustatud tõugu looma pidamise toetust kihnu maalamba kohta. 2019. aastal kanti kihnu maalambas põllumajandusloomade ohustatud tõugude loetellu, mis on sätestatud maaeluministri 21. detsembri 2018. aasta määruses nr 82 „Põllumajandusloomade ohustatud tõugude loetelu“. Kihnu maalamba puhul on teaduslikult tõestatud, et tõug on Eesti aladel järjepidevalt elanud vähemalt 3000 aastat. Ohustatud tõugude loetelusse kandmisega tunnustas riik kihnu maalamba kuulumist Eesti põlistõugude hulka. MTÜ Kihnu Maalambakasvatajate Seltsi andmetel kuulus 2018. aastal tõuraamatusse 256 utte ja 18 jäära (jõudluskontrollis 728 lammast). Kokku oli 2018. aastal jõudluskontrollis 32 aretuskarja üle Eesti. Ohustatud tõugu looma pidamise toetuse eesmärk on tagada kultuuripärandi ja geneetilise mitmekesisuse seisukohast oluliste ja ohustatuks loetud kohalike tõugude säilitamine. Edaspidi aidatakse toetusega kaasa ka kihnu maalamba säilitamisele.

Eelnõuga suurendatakse toetuse määra eesti vuti kohta. Eesti vuti kohta makstava toetusmäära tõstmine on tingitud vajadusest motiveerida tootjaid konkurentsitingimustes jätkama kohaliku ohustatud tõugu lindude pidamist. Tegemist on ainukese Eestis aretatud linnutõuga. Toetuse suurendamine aitaks paremini tagada seniste säilitus-aretuskarjade püsimise ja soodustaks uute teket ning tagaks seega kindlamalt tõu säilimise.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi maakasutuspoliitika osakonna põllumajanduskeskkonna büroo peaspetsialist Merje Põlma (tel 625 6575, merje.polma@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Ketlyn Roze (tel 625 6127, ketlyn.roze@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse maaeluministri 30. aprilli 2015. a määrust nr 55 „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ (edaspidi *määrus*).

Eelnõu punktiga 1 tõstetakse eesti vuti kohta makstava toetuse ühikumäära neljalt eurolt kuuele eurole. Vuti söötmiskulud aastas on 4,82 eurot ning pidamiskulud on 4,82 eurot, millest toetusega hüvitatakse kuus eurot. Toetuse ühikumäär ei ületa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) II lisas toodud suurimat lubatud ühikumäära. Toetuse ühikumäär on olnud kõigi toetatavate ohustatud tõugude puhul vähemalt nii suur, kui on suurim lubatud ühikumäär, vaid eesti vuti puhul jäi see alla suurima lubatud ühikumäära. Muudatusega tõstetakse ka eesti vuti kohta makstava toetuse ühikumäär suurima lubatud ühikumäärani. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 kohaselt on maksimumsumma loomühiku kohta aastas põllumajandustootjate jaoks kadumisohus olevate kohalike tõugude kasvatamiseks 200 eurot. Komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa

Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68), toodud loomade loomühikutesse (LÜ) ümberarvutamise määrade kohaselt on muude kodulindude kui munakanade loomühikutesse arvestamise määr 0,03 loomühikut. Seega on vuti kohta võimalik maksta kõige rohkem kuus eurot aastas.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse määrust toetuse ühikumääraga kihnu maalamba kohta. Ute pidamise kulud on aastas kokku 76,27 eurot, sellest hüvitatakse toetusega 30 eurot lamba kohta. Toetuse ühikumäär ei ületa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1305/2013 toodud suurimat lubatud ühikumäära. Komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 808/2014 toodud loomade loomühikutesse ümberarvutamise määrade kohaselt on lammaste loomühikutesse arvestamise määr 0,15 loomühikut. Seega on lamba kohta võimalik maksta kõige rohkem 30 eurot aastas.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse nõudeid toetuse taotleja kohta. Kehtiva määruse kohaselt saab toetust taotleda, kui taotleja peab igal kohustuseaastal vähemalt ühte eesti hobust, eesti raskeveohobust, tori universaalsuuna või vana-tori suuna hobust, eesti maatõugu veist või aasta keskmisena vähemalt 350 eesti vutti. Muudatuse kohaselt saab toetust taotleda ka juhul, kui taotleja peab igal kohustuseaastal vähemalt ühte kihnu maalammast. Iga ohustatud tõu kohta võetakse eraldi kohustus. Toetust antakse ohustatud tõugu looma pidamise eest viie järjestikuse kalendriaasta jooksul. Nende ohustatud tõugu loomade arv, kelle kohta toetust taotletakse, võib viie järjestikuse kalendriaasta jooksul muutuda, kuid ei tohi olla väiksem eespool nimetatud arvust. Seega peab taotleja kihnu maalamba pidamise eest toetuse taotlemise korral igal kohustuseaastal pidama vähemalt ühte kihnu maalammast.

Eelnõu punktiga 4 sätestatakse, millistele nõuetele peab vastama kihnu maalammast, et tema kohta saaks toetust taotleda. Eelnõu kohaselt saab toetust taotleda kihnu maalamba kohta, kui loom on kohustuseaasta 2. mai seisuga vähemalt kuue kuu vanune puhtatõuline, tõuraamatu põhiosas registreeritud või põhiosas kantud kihnu maalammast, kes on nõuetekohaselt identifitseeritud, kelle andmed on nõuetekohaselt põllumajandusloomade registrisse kantud ning kelle üle peetakse nõuetekohast arvestust.

Toetusõigusliku looma puhul tuleb täita kehtivates õigusaktides sätestatud loomade identifitseerimise, registrisse kandmise ja arvestuse pidamise nõudeid, mida eelnõus täiendavalt ei reguleerita. Nõue, et toetusõiguslik loom peab 2. mai seisuga olema kuue kuu vanune, on kihnu maalamba puhul sama, mis maatõugu veise ja ohustatud tõugu hobuse puhul.

Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi *VTA*) on andnud tegevusloa MTÜ Kihnu Maalambakasvatavate Seltsile kihnu maalamba tõuraamatu pidamiseks ja kihnu maalamba jõudluskontrolli läbiviimiseks. Kihnu maalamba tõuraamat jaguneb eeltõuraamatu, tõuraamatu (B) ja peatõuraamatu (A) osaks. Lisaosasisid tõuraamatus ei kasutata. Kihnu maalambaid, kes on kantud või sobilikud kandmiseks kihnu maalamba tõuraamatusse, käsitletakse puhtatõuliste lammastena. Kui lammas vastab tõuraamatus kehtestatud tingimustele, siis registreerib MTÜ Kihnu Maalambakasvatavate Seltsi aretusspetsialist looma tõuraamatus või kannab ta tõuraamatusse. „Kihnu maalamba aretusprogrammi 2015–2020“ kohaselt on tõuraamatus registreerimine nõuetekohaselt registreeritud lamba ja/või tema järglase arvele võtmine eeltõuraamatu osas lambale põlvnemisdokumentide (põlvnemistunnistus) väljastamiseks tunnustatud aretusühingu poolt. Tõuraamatusse kandmine on ute või jäära sugulise kasutuse või aretuseks tunnustamise registreerimine koos tõuraamatu numbriga andmisega tunnustatud aretusühingu poolt.

Eelnõu punktiga 5 täiendatakse toetuse taotlemise paragrahvi selliselt, et toetuse taotlemisel esitab taotleja Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametile (edaspidi *PRIA*) nende kihnu maalammaste identifitseerimisnumbrid, keda ta kohustuseaastal peab ja kelle kohta ta toetust taotleb. Andmed loomade kohta esitatakse elektrooniliselt *PRIA* e-teenuse keskkonna kaudu.

Eelnõu punktiga 6 muudetakse kohapealse kontrolli sätet. Muudatuse kohaselt peab looma, sealhulgas lammast, hoidma nii, et oleks võimalik kontrollida tema kõrvamärke ja identifitseerimisnumbrit.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 17.12.2013, lk 549–607), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 608–670), komisjoni delegeeritud määrusega (EL) nr 640/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas, otsetoetuste, maaelu arengu toetuse ja nõuetele vastavuse süsteemiga seoses kohaldatavatest maksetest keeldumise ja nende tühistamise tingimuste osas ning kõnealuste toetuste ja süsteemiga seotud halduskaristuste osas (ELT L 181, 20.06.2014, lk 48–73), komisjoni delegeeritud määrusega (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätted (ELT L 227, 31.07.2014, lk 1–17), komisjoni rakendusmäärusega (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68), ning komisjoni rakendusmäärusega (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124).

4. Määruse mõjud

Eelnõuga tehtavad muudatused aitavad tõsta kihnu maalamba arvukust ning kindlamalt tagada nii kihnu maalamba kui ka eesti vuti säilimise.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

„Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi MAK) tegevuse liigi 10.1.6 „Ohustatud tõugu looma pidamise toetus“ kavandatud kogueelarve on 6 746 000 eurot, millest Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatav osa moodustab 75% ja Eesti riigieelarve osalus on 25%.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemis EIS kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning informatsiooniks PRIAle, VTAle ja MAKi seirekomisjonile.